

EDUKACJA ŚRODOWISKA POLONIJNEGO W STANACH ZJEDNOCZONYCH A KSZTAŁTOWANIE JEGO TOŻSAMOŚCI

Oświata i szkolnictwo polonijne stanowią istotny element działalności Polaków na obczyźnie, który łączy środowisko polonijne z krajem pochodzenia. Wychowanie w warunkach emigracyjnych, przede wszystkim dzieci i młodzieży, a po części także i dorosłych dokonuje się w rodzinach, różnego rodzaju stowarzyszeniach i organizacjach, często realizowane jest przez duchowieństwo polskie. Nauczanie polszczyzny poza granicami Polski odbywa się w różnych placówkach edukacyjnych, wśród których najliczniejszą grupę stanowią sobotnie szkoły dokształcające, nierozzerwalnie związane z historią polskich środowisk emigracyjnych. Podstawowym celem działalności tych szkół jest nauczanie dzieci języka polskiego, religii, historii i geografii Polski w języku ojczystym, oraz wychowanie dzieci i młodzieży w tradycji i kulturze polskiej. Ważną rolę w procesie nauczania odgrywa motywacja ucznia, ponieważ ma ona wpływ na skuteczność działań edukacyjnych.

Badając efektywność kształcenia w polskich szkołach sobotnich, musimy brać pod uwagę wiele czynników, wśród których ważnym jest aby proces edukacji w zakresie kształtowania postaw patriotycznych i świadomości narodowej młodzieży polonijnej nie ograniczał się jedynie do wybranych godzin dydaktycznych z historii i geografii Polski czy lekcji wychowawczych. W szkole powinny funkcjonować mechanizmy wspierające ten proces, które wynikają z troski o zachowanie polskości w środowisku emigracyjnym Polonii, np. poprzez kultywowanie polskich tradycji narodowych, ukazywanie w jak najatrakcyjniejszej formie piękna polskich miast i krain, ludzi, ich pracy i obyczajów – na tle bogatej historii Polski, a także motywowania do rozwijania znajomości języka polskiego, akcentując, że jest on znakiem przynależności do polskiej grupy etnicznej.

Przeprowadzone badania w zakresie kształcenia polonistycznego wskazują, że jego efektywność w znacznej mierze uzależniona jest od rozwoju kompetencji interkulturowej zarówno uczących się jak też nauczycieli. Aby skutecznie kształcić te kompetencje w trakcie nauki języki ojczystego w warunkach emigracyjnych, należy obok doboru odpowiednich podręczników i pomocy dydaktycznych stworzyć uczniom możliwość uczestnictwa w realiach życia społeczności polonijnej, dla której język polski jest oznaką przynależności. W celu poprawnej konwersacji językowej potrzebna jest nie tylko umiejętność posługiwania się językiem, ale także poznanie wszystkich aspektów kultury kraju przodków dla właściwego ich interpretowania w odniesieniu do kultury kraju osiedlenia. Niezbędne w tym zakresie są m. in.

kontakty z rodziną zamieszkałą w Polsce, okresowe wyjazdy do Polski a także kultywowanie tradycji narodowych.